

ROZPADLINA (88) *sb f*

rof- (76), roz- (12).

o oraz oba a jasne (w tym w pierwszym a 1 r. błędne znakowanie).

sg *N* rozpadlina (11). ◇ *G* rozpadliny (3). ◇ *A* rozpadlinę (2). ◇ *L* rozpadlinie (1). ◇ *pl N* rozpadliny (5). ◇ *G* rozpadlin (8). ◇ *D* rozpadlin(a)m (1). ◇ *A* rozpadliny (54). ◇ *I* rozpadlinami (2). ◇ *L* rozpadlinach (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (trzy z niżej notowanych przykładów) – *XVII* (z *Cn*) – *XVIII* w.

Pęknięcie na powierzchni, rysa, szpara, otwór; rima Mymer¹, PolAnt, Mącz, Calep, Cn; scissura Mącz, Calep, Cn; foramen Vulg, PolAnt; fissura Mącz, Cn; apertio, hiatus, pator Mącz; conscissura, ruptio, scissio, scissus Calep; fissum, fissus, spiramentum Cn (88) : Mymer¹ 31; Vulnera tabellarum recentia, pro lituris, Nowe rospádliny roftąpienia. Mącz 511d, 127b, 283c, 356c, 372a; BudBib 4.Reg 12/5; Conscissura – Przełup, rozerwanie, rozriśowanie, rozpadlina. Calep 244b; Rimosus – Pełni rozpadlin skałb [!]. Calep 925b, 925a, 954a [2 r.]; [Iuż mocny Ilionów okręt [...] Szturm zwałił, łtołowáné boki od łtáwáiá/ Wodę rospádlinámi bárzo zápułczáią [rimisque fatiscunt I 123]. VergKoch 9 (Linde s.v. odstać); Volck 541 (Linde), Xxx2v].

rozpadlina czego (7): *Zátrząfnałés ziemiá/ y rofzczepiłés iá/ náprawže rospádliny [contritiones] iey/ boć fię chwieie. BibRadz Ps 60/4; BielKron 35; Będą łobie brác ofiárownicy káždy od znáiomego łwego/ á ci niech nápráwiáią rospádliny domv (Bożego) gdzie fię znajdzie rospádliná. BudBib 4.Reg 12/5, Ex 33/22, 4.Reg 12/7 [2 r.], 12.*

Z przymiotnikiem odrzeczownikowym (2): *Gołębiczko moiá w rospádlinách skálnych/ w dziurách párkánu/ vkaż mi oblicze thwe Leop Cant 2/4; BudBib Is 2/21; [PlutBBud 84v].*

Szeregi: [»doł albo rozpadlina«: *Niektore [przekłady] máią Bothron/ á drugie Bothynon/ ále oboie máło nie iednęż rzecz znáczą/ to ieft doł/ ábo iáką rospádlinę głęboką. CzechNT F3.]*

»rozpadlina i macloch« (1): *Idac [!] do rospádlin skálnych/ y do maclochów opocznych [in speluncas petrarum et cavernas saxorum]/ przed łtráchem Iehowy/ y przed łwietnością máiełtatu iego/ gdy powłtánie łtrząfnać ziemiá. BudBib Is 2/21.*

[»rozpadlina albo skałuba«: *Widamy też gdy się drzewá łzczepáią od zefchnienia/ tedy rospádliná álbo skálubá póspolicie tylko do drzenia bywa/ rzadko głębfza Cresc 1571 53 (Linde).]*

»upadek i rozpadlina« (1): *Abowiem otho rozkazał Pan/ á roztráci dom wielki vpádkiem/ y dom mniefzy rospádlinámi [rimis et ... scissionibus]. BibRadz Am 6/11.*

Przen (1) :

Zwrot: *»rozpadlinę zatkać«* (1): *Gdzie więc káždy widzieć może/ gdzie takim gwałtem ciągną ty łłowá/ że fie káзде łowo puka y trzełzczy. Y wnet to pímmem záłię chce oblepić/ y ony rospádliny zátkác y zámázác SarnUzn D5.*

a. *O ciele, zwłaszcza o skórze: ranka, zajad, nadżerka* (65) : *Rołpadliny łpaia FalZioł *3d; Iteż [rzeżucha] rany y rołpadliny wnétrzne goij FalZioł I 91a; yteż [to lekarstwo] zagniłoci vłt vleczá y rołpadliny goij. FalZioł I 117c, I 100b, 133b, 134a, 140d, III 36d (15); Ragades et Ragadia, Rołpádliny/ riłowánie/ łzczepánie/ yáko ná rękách nogách/ vłsiech tákiefz ná zádku około kroku álbo gużice. Mącz 345c.*

rozpadlina czego (12): Vít rospadliny y podniebienia goij *FalZioł* †4c, I 10d, 14d, 20b, 25b, 29d (12).

rozpadlina od czego (2): Też gdy vwarzyłz rzepę yż dobrze rozewrze á pothym przyłożyłz na nogi/ Podogrę odeymuie y rospadliny ktore od zimnego wiatru bywaią/ łpala y vlecza. *FalZioł* I 120a, III 13c.

rozpadlina z czego (1): á thą małcią namażuy rospadliny ktore bywaią z zimna. *FalZioł* I 120a.

rozpadlina czyja [= *zwierzęcia*] (1): Koniem na gich rospadliny. Lišt. 22. D [cf niżej *FalZioł* I 22d] *FalZioł* *2c.

rozpadliny (ktore bywaią) gdzie [w tym: w czym (21), na czym (4), na czym (żywotne) (1), „wnętrzu” (2), „gdziekolwiek” (1)] (31): W vřzu rospadliny goij. *FalZioł* †2e; Rošpadliny w gardle goij. *FalZioł* †5d; Rošpadliny gdzie kolwiek goij. *FalZioł* *2e; Też czołnek łtłuczony/ á kto ma rospadliny na rękach/ albo gdzie indzie/ albo krofti s ktorych wilkořczy płyną/ vlecza gdi gi przyłożyłz *FalZioł* I 5d; Theż [sok z przestępu] rospadliny ktore na koniech bywaią vlecza. *FalZioł* I 22d; Też rospadliny ktore bywaią na wargach y na podniebieniu, zgoijłz barzo przędko [!] thim obyczáiem *FalZioł* III 26d; [czarna uryna] Znamionuie rany albo rospadliny w wnątrž około mechierza albo nyrek *FalZioł* V 2, ++2e, ++3a, b, ++7b, *3b (31).

Z przymiotnikiem odrzeczownikowym (1): á zwłazcza łok łniego [powoju] wycifniony/ goij rany j rospadliny vřzne j zauřzne *FalZioł* I 153d.

Szeregi: »(albo) rospadliny albo (i) krosty« (6): Rošpadliny, albo krofty wnątrž goij. *FalZioł* *3b, I 25b, 41a, 91a, 102c, III 13c.

»rany (a. ranki) i (albo) rospadliny« [szyk 6:2] (8): á tym namażuy rany j rospadliny ktore bywaią w podniebieniu j w vřciech goij ie mocznie. *FalZioł* I 25b, I 60a [2 r.], 85c, 125a, 153d, IV 5b, V 2.

Synonim: *rostąpienie*.

Cf **ROZPADŁOŚĆ, ROZPADNIENIE, [ROZPAŚĆ]**